Lausunto 10.4.2018

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp)

Oulun kaupunki kiittää Eduskunnan ympäristövaliokuntaa asiantuntijakutsusta ja mahdollisuudesta antaa lausunto. Lausunto koskee ympäristöministeriön osuutta Hallituksen esityksestä 14/2018 eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi.

Laki maa-aineslain muuttamisesta:
7§ Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee maa-ainesluvan käsittelyssä tietyissä tilanteissa pyytää lausunto valtion lupa- ja valvontaviraston lisäksi myös maakunnalta. Sujuvan lupakäsittelyn varmistamiseksi lausunnon antamiselle olisi hyvä määrittää enimmäisaika, esimerkiksi kaksi kuukautta.

20a§ Lakimuutoksen yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista lisätä ko. pykälään myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla on muutettu tai kumottu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätös.

Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain muuttamisesta:
5§ Lakiehdotuksessa on säilytetty mahdollisuus järjestää ympäristönsuojelu kuntien yhteistyönä. Oulun seudulla tätä mahdollisuutta pidetään hyvänä, koska kuntaa suuremmalla alueella tuotettu ympäristönsuojelun viranomaistoiminta edistää tasapuolista valvontaa.

Laki maastoliikennelain muuttamisesta:
30§ Mahdollisuus periä maksuja maastoliikelain mukaisen kilpailu- harjoitteluluvan käsittelystä on perusteltua, koska valmisteluun käytetään paljon työaikaa. Lakiin olisi hyvä säätää mahdollisuus aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta, koska ennallistamistoimenpiteet toiminnan lakattua ovat useassa tapauksessa vähäisiä. (HUOM! Tarkistakaa onko ”kilpailu- harjoitteluluvan” kirjoitettu oikein?)

32§ Maakuntauudistuksessa ympäristöasioiden valvontatehtävät on pääsääntöisesti keskitetty kunnille tai valtion lupa- ja valvontavirastolle. Maastoliikennelain mukainen yleinen valvonta on kuitenkin lakiehdotuksessa esitetty maakunnalle. Maakunnalle kuuluvan valvonnan sisältö jää lakiehdotuksessa ja sen perusteluissa tarkentumatta.

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta:
6§ Työnjaon maakunnan ja valtion lupa- ja valvontaviraston välillä tulee olla selkeä, jotta kuntien viranomaisten yhteistyö luonnonsuojeluasioissa on mahdollisimman sujuvaa. Lakiesityksestä ei ilmene selkeästi, miten valtakunnallisia luonnonsuojeluun liittyviä tavoitteita toteutetaan ja edistetään eri viranomaisissa kuntatasolle saakka.

Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta:
Maakunnalle siirrettynä alueidenkäytön suunnittelun edistämistehtävä muuttaa luonnettaan, sillä aiemmin se on tarkoittanut valtakunnallisten tavoitteiden ohella myös kansallisia normatiivisia tavoitteita maankäytölle. Maakunnalle siirtämisen myötä maankäyttö voi saada myös vahvasti painottuneita poliittisia tavoitteita, jolloin vaarana on, että kansalliset tavoitteet, kuten ilmastotavoitteet, eivät toteudu tai tavoitteet ovat ristiriitaisia keskenään. Edistämisvelvoitetta ei ole kirjattu lakiin. Tämän vuoksi valtion lupa- ja valvontaviraston rooli kansallisia tavoitteita edistävänä tahona on ratkaiseva. Yleisen edun valvonnan rooli nimenomaan ennakko-ohjauksena maakunnan ja valtion lupa- ja valvontaviraston välillä jää hahmottumatta.

25§ ”Yhdyskuntarakenne” sanan korvaaminen ”aluerakenne” -sanalla korostetaan kaavan yleispiirteistä ja strategista luonnetta. Yhdyskuntarakenne kuitenkin mainitaan uudelleen 28§ sisältövaatimuksissa.

47§ Kuntien yhteisen yleiskaavan riippumattomuus maakunnasta on hyvä ja perusteltu.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta
10§ Pohjavesialueiden rajan määrittämiseen liittyy paljon maakäyttöön liittyviä oikeusvaikutuksia liittyen esimerkiksi ympäristöä pilaaviin toimintoihin tai maa-aineksen ottamiseen. Voisi olla tarkoituksenmukaista, että lopullisen päätöksen tekisi maakunnan sijasta valtion lupa- ja valvontavirasto, vaikka maakunnalle jäisikin tehtäviä pohjavesialueiden esiselvityksien osalta.

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta:
Kaupungin näkökulmasta valtion lupa- ja valvontatehtävien yhdistäminen nähdään tarkoituksenmukaisena. Kunnissa näin on toimittu ongelmitta.
Kirjallinen menettely valtion lupa- ja valvontaviraston sisällä yleisen edun varmistamiseksi on asianmukainen, vaikka sisäisestä lausuntomenettelystä ei säädettäisi.

Laki maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaanpanosta:
Nykyisin terveydensuojelulain, tupakkalain ja lääkelain mukaan kunnille kuuluvien tehtävien siirtäminen maakunnille on luontevaa. Samoin alueellisten romaniasioiden neuvottelukuntien tehtävien siirtäminen maakunnille on tarkoituksenmukaista.

1§ Hyvä yhteistyö kuntiin jäävien ja maakunnalle ja Lupa- ja valvontavirastolle siirtyvien tehtävien kesken on tärkeää. Esimerkiksi maakuntaan siirtyvän ympäristöterveydenhuollon aktiivinen yhteistyö kuntiin jäävien rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja maankäytön suunnittelun kanssa edesauttaa merkittävästi terveyshaittojen ennaltaehkäisyä.

12§ Kunnan käytössä olevien toimitilojen vuokrasopimuksien siirtyminen toisaalta varmistaa osaltaan toimintojen jatkuvuuden, toisaalta siirtymissäännös voi vaikeuttaa esimerkiksi toimitilaverkon uudistamista.

Lausunto 10.4.2018

Laki valtion lupa- ja valvontavirastosta
Aluehallintoviraston ja sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston yhdistäminen yhdeksi valtion lupa- ja valvontavirastoksi on kannatettava ja tarkoituksenmukainen muutos, joka yhdenmukaistaa menettelyjä.

Oulun kaupunki pitää asiakasnäkökulmaa tärkeänä ja esittää, että yksi lupa- ja valvontaviraston aluetoimipisteistä tulee sijaita Oulussa. Oulu on maan viidenneksi suurin kaupunki ja pohjoisen Suomen keskus, jonka väestöpohja ympäristökuntineen on noin 250.000. Nykyiseen Oulussa toimivaan Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon kuuluvat jo tällä hetkellä maakunnista Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu. Lupa- ja valvontaviraston aluetoimiston rooli Oulussa on tärkeä ja sen merkitys korostuu säännöllisen vuoropuhelun ylläpitäjänä pitkien etäisyyksien maakunnissa. Oulussa sijaitsee myös yliopistollinen sairaala ja merkittävä osa maakunnan sosiaali- ja terveyspalvelujen toimijoista.

Asiakasnäkökulma ja asiakaspalvelun joustavuus tulee ottaa huomioon mietittäessä työnjakoa valtion lupa- ja valvontaviraston sisällä. Työnjaon tulee olla selkeä myös maakunnan ja valtion lupa- ja valvontaviraston kesken.

Yleisesti rakenteiden tulee olla sellaiset, että yhteistyö kunnan ja maakunnan sekä kunnan ja Valtion lupa- ja valvontaviraston kanssa on sujuvaa. Toimintaa suunniteltaessa on tarpeen kehittää sähköisiä ja digitaalisia palveluja tuottavuuden, joustavuuden ja ajasta riippumattoman palvelujen tueksi. Sähköinen asiointi tulisi olla aina ensisijaista. Toisaalta suunniteltaessa kuntalaisten asiointia sekä maakunnassa että valtion lupa- ja valvontavirastossa, on toivottavaa säilyttää mahdollisuus henkilökohtaiseen keskustelevaan neuvontaan. Tällä varmistetaan, että kansalainen saa tarvitsemansa avun asiansa sujuvaan hoitamiseen.

Hallituksen esityksen mukaan kehitysvammaisten erityishuollon osalta aluehallintovirasto toimii ensimmäisen asteen muutoksenhakuviranomaisena erityishuolto-ohjelmaa koskevissa asioissa. Hallituksen esityksen mukaan uudelle lupa- ja valvontavirastolle siirtyisi myös kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaiset tehtävät. Vammaislainsäädäntöä ollaan uudistamassa ja kehitysvammaisten erityishuollosta annettu laki ja vammaispalvelulaki tullaan yhdistämään. Säädettäessä uudesta lupa- ja valvontaviranomaisesta voisi samalla arvioida tulisiko muutoksenhaku järjestää erityishuolto-ohjelman osalta samalla tavalla kuin muissakin vammaispalvelua koskevissa asioissa ts. oikaisuvaatimusmenettelyllä ja valituksella hallinto-oikeuteen.

Oulussa 10.4.2018

Päivi Laajala
Oulun kaupunginjohtaja